

Fjellhaug
internasjonale
Høgskole

Studieplan for
Bachelor i religion, livssyn og etikk
(180 studiepoeng)

Studieåret 2013-2014

FJELLHAUG INTERNASJONALE HØGSKOLE

Innhold

1. Innledning.....	3
1.1 Innledning.....	3
1.2 Grunnlag for oppnåelse av bachelorgrad i religion, livssyn og etikk.....	3
1.3 Gradsbetegnelse.....	3
2. Opptak.....	3
2.1 Opptak.....	3
2.2 Opptakskrav.....	3
3. Studiets hovedmålsetting.....	3
3.1 Hovedmålsetting.....	3
3.2 Hva kvalifiserer studiet til?.....	3
4. Kvalifikasjonsrammeverk for Bachelor i religion, livssyn og etikk.....	4
5. Studiets faglige profil.....	5
5.1 Studieåret.....	5
5.2 Undervisningsspråk.....	5
5.3 Timetall og pensummengde.....	5
5.4. Evaluerings- og vurderingsformer.....	5
6. Pedagogisk profil.....	5
6.1 Pedagogisk profil.....	5
6.2 Oppgaveskriving i høyere utdanning.....	6
7. Studieprogrammets oppbygning.....	6
7.1 Studieprogrammets oppbygning.....	6
7.2 Frie emner.....	7
8. Internasjonalisering.....	8
9. Kvalitetssikring av studiet.....	8
10. Emnebeskrivelser.....	9
RLE1001 Innføring i Bibelen (10 stp/ECTS).....	9
RLE1002 Kirkehistorie og konfesjonskunnskap (10 stp/ECTS).....	12
RLE1003 Kristen tro, etikk og livstolkning (10 stp/ECTS).....	15
RLE1004 Verdensreligionene (10 stp/ECTS).....	17
RLE1006 Livssyn og RLE-didaktikk (10 stp/ECTS).....	19
RLE1007 Bibelfag (10 stp/ECTS).....	22
RLE2001 Islam i kontekst (10 stp/ECTS).....	25
RLE2002 Kulturforståelse, religionsmangfold og toleranse (10 stp/ECTS).....	28
RLE2003 Nyreligiøsitet og religionsfilosofi (10 stp/ECTS).....	31
RLE2004 Bacheloroppgave (10 stp/ECTS).....	33
EX1001 Examen philosophicum (10 stp/ECTS).....	35
EX1002 Examen facultatum (10 stp/ECTS).....	38

1. Innledning

1.1 Innledning

Studieplanen for bachelorstudiet i religion, livssyn og etikk tar utgangspunkt i følgende dokumenter: “Lov om universiteter og høyskoler” (2005), “Forskrift om grader og yrkesutdanninger” (2005), “Forskrift om opptak, studier og eksamen ved Fjellhaug Internasjonale Høgskole” (2010).

Bachelorstudiet i religion, livssyn og etikk er godkjent av Fjellhaug Internasjonale Høgskoles styre 8. juni 2012. Den obligatoriske delen av studiet er godkjent av NOKUT 20. mars 2012 etter Universitets- og høyskolelovens § 2-1.

1.2 Grunnlag for oppnåelse av bachelorgrad i religion, livssyn og etikk

Bachelorstudiet i religion, livssyn og etikk oppnås på grunnlag av eksamener av 180 studiepoengs omfang og har en normert studietid på 3 år. Det er muligheter for å gjennomføre studiet på deltid.

1.3 Gradsbetegnelse

Fullført studium gir graden Bachelor i religion, livssyn og etikk.

2. Opptak

2.1 Opptak

Det er opptak til studiet både i høstsemesteret og vårsemesteret. Søknad om opptak til høstsemesteret skjer gjennom Samordna Opptak, til vårsemesteret er det lokalt opptak. Ved søknad via Samordna opptak gjelder de nasjonalt fastsatte søknadsfristene. Ved søknad til lokalt opptak kunngjøres søknadsfrister for hvert opptak på høgskolens nettsider.

2.2 Opptakskrav

Opptakskravet er enten generell studiekompetanse (GENS) eller realkompetanse etter gjeldende regler.

For nærmere bestemmelser om opptak og opptakskrav henvises det til “Forskrift om opptak, studier og eksamen ved Fjellhaug Internasjonale Høgskole” (2010) som er tilgjengelig på høgskolens hjemmesider.

3. Studiets hovedmålsetting

3.1 Hovedmålsetting

Studiet hovedmålsetting er å utdanne og utruste mennesker til oppgaver innen undervisning eller arbeid der religions-, livssyns- og kulturkunnskap står sentralt.

3.2 Hva kvalifiserer studiet til?

Bachelorstudiet i religion, livssyn og etikk er et utdanningstilbud som kvalifiserer til å være faglærer i RLE-faget i grunnskolen og videregående opplæring. Studiet kvalifiserer også til arbeid med formidling og arbeid i organisasjoner der kunnskap om religioner, livssyn og tverrkulturell kommunikasjon står sentralt.

Studietilbudet kan kombineres med årsstudium i musikk (60 stp) eller annen relevant utdanning som kreves for arbeid i skoleverket. Studenten må i tillegg ta praktisk-pedagogisk utdanning.

Studiet til også kunne kvalifisere til videre studier innenfor religion og kristendoms-kunnskap.

4. Kvalifikasjonsrammeverk for Bachelor i religion, livssyn og etikk

En kandidat med fullført kvalifikasjon skal ha følgende totale læringsutbytte definert i kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskap:	Ferdigheter:	Generell kompetanse:
<ul style="list-style-type: none"> - ha kunnskap om Bibelen som helhet og kunnskap om utvalgte sentrale deler - ha kunnskap om kristendommens historie, utbredelse og den kristne kirkes tros- og livstolkning - ha kunnskap om de store verdensreligionene med utgangspunkt i deres historiske utvikling, lære og praktiske funksjon - ha kunnskap om ulike livssyn og særtrekk ved nyreligiøsiteten - ha kunnskap om ulike etiske modeller og - ha kunnskap om Vestens filosofi- og vitenskapshistorie og utvalgte religionsfilosofiske problemstillinger - ha kunnskap om religions- og kulturbegrepet og ha kunnskap om hvilke følger det flerkulturelle samfunnet får for religionens plass i samfunnet - ha kunnskap om RLE-fagets mål ut fra gjeldende læreplan og videre ha kunnskap om ulike didaktiske prinsipper og modeller 	<ul style="list-style-type: none"> - kan planlegge og gjennomføre undervisning i RLE-faget med utgangspunkt i gjeldende læreplan - kan formidle sentralt fagstoff om religioner, livssyn og etikk slik at det belyser en problemstilling - kunne anvende ulike hermeneutiske metoder og verktøy i fortolkningen av tekster og særlig bibeltekster - ha evne til å møte mennesker med ulike religiøse eller teologiske oppfatninger med kunnskap og respekt - drøfte utfordringer som det flerkulturelle og flerreligiøse samfunnet medfører og kunne bidra til konstruktiv dialog mellom ulike religioner og kulturer - kan beherske relevante faglige verktøy, teknikker og arbeidsformer 	<ul style="list-style-type: none"> - kan skrive fagoppgaver på høyere nivå innenfor rammen av 1. syklus - ha evne til å bidra og utvikle ulike former for dialog i religiøse og etiske spørsmål - kan bidra til utvikling av god praksis innenfor fagområdet ut i fra faglige forutsetninger og innsikt i yrkesetiske problemstillinger

- for RLE-undervisningen i norsk skole
- ha kunnskap om relevante yrkesetiske problemstillinger knyttet til RLE-faget og religionsundervisning i et flerkulturelt og flerreligiøst samfunn

5. Studiets faglige profil

5.1 Studieåret

Studieåret er på 40 uker

5.2 Undervisningsspråk

Norsk. Enkelte emner og forelesninger kan gis på et annet nordisk språk eller engelsk.

5.3 Timetall og pensummengde

Det er i hvert emne angitt antall undervisningstimer. For studenter som velger prosessorientert vurderingsform, kreves det obligatorisk fremmøte. Fraværet skal da ikke overstige 30% i det enkelte emne. Emne av 10 studiepoengs omfang på 100-nivå har 48 undervisningstimer, mens emner av 10 studiepoengs omfang på 200-nivå har 40 undervisningstimer.

I emner av 10 studiepoengs omfang er lesepensumet mellom 770-800 sider. Studenter som velger prosessorientert vurderingsform må beregne å lese tilleggslitteratur som belyser den problemstillingen som studenten skal besvare.

5.4. Evaluerings- og vurderingsformer

Hvert enkelt emne har en selvstendig evalueringsform. Studenten kan i de fleste emner velge mellom prosessorientert oppgaveskriving eller klausureksamen som vurderingsform. De fleste emner har studiekrav som må fullføres for å få vurdering i emnet. Høgskolen benytter en gradert karakterskala fra A til F, der A er beste og E er dårligste ståkarakter. I enkelte emner benyttes vurderingsformen Bestått/ikke bestått.

For mer informasjon om vurderingsuttrykk og eksamen osv. henvises det til "Forskrift om opptak, studier og eksamen ved Fjellhaug Internasjonale Høgskole" (2010).

6. Pedagogisk profil

6.1 Pedagogisk profil

Innholdet i de forskjellige emnene formidles og bearbeides gjennom forelesninger, veiledning, lesing av litteratur, seminararbeid, gruppediskusjoner og endelig ved et avsluttende studentarbeid med påfølgende vurdering.

Studiet er ment tilrettelagt så fleksibelt at det kan tas enten som deltidsstudium over lengre tid, eller som et heltidsstudium. Det forutsettes at studentene har tilgang til Internett. Siden studiet er emnebasert, kan studentene ta ulike deler og i ulikt tempo. En vesentlig del av

kommunikasjonen mellom høgskolen/lærerne og studentene kunne skje via høgskolens læringsplattform (*Fronter*).

6.2 Oppgaveskriving i høyere utdanning

I de fleste emner kan studenten velge enten å skrive en oppgave eller gjennomføre en klausureksamen. Mange studenter opplever det som meningsfullt, men krevende å skrive fagoppgaver. En hensikt med oppgaveskriving er at studenten gjennom lesing av faglitteratur og gjennom egen tekst skal kunne presentere og drøfte et sakskompleks, analysere og kritisk reflektere over andres fremstilling av et tema og uttrykke og begrunne sine egne meninger. Gjennom skriving av fagoppgaver skal studenten også vise at vedkommende kan:

- strukturere fagteksten på en slik måte at den presenterer temaet på en logisk måte
- anvende korrekt terminologi
- føre referanser og litteraturliste

Høgskolen tilbyr hvert høstsemester et skrivekurs som gir en introduksjon til skriveprosessen og en innføring i formelle krav til utforming av fagoppgaver. I tillegg vil det bli gitt fagspesifikk oppgaveveiledning i de emner studenten skal skrive oppgave i, med mulighet for respons på oppgaveutkast fra faglærer.

For skriveprosesser anbefaler høgskolen læreboken om fagskriving:

- Tove Pettersen (2009): *Skriv. Fra idé til fagoppgave*. Oslo: Gyldendal Akademisk, 120 sider

For informasjon og tips om formelle krav til fagoppgaver anbefaler høgskolen:

- Rognsaa, Aage (2010): *Prosjektoppgaven. Krav til utforming*. Oslo: Universitetsforlaget, 150 sider.

7. Studieprogrammets oppbygning

7.1 Studieprogrammets oppbygning

Studieprogrammet består av emner som til sammen utgjør 180 studiepoeng. 60 studiepoeng utgjør 1000-nivå og 40 studiepoeng er emner fordypningsemner på 2000-nivå, samt examen philosophicum og examen facultatum (20 stp). I tillegg inngår 60 studiepoeng med frie emner.

Forberedende emner:

EX1001 Examen philosophicum (10 stp)

EX1002 Examen facultatum (10 stp)

Grunnmoduler i RLE på 1000-nivå:

RLE1001 Innføring i Bibelen (10 stp)

RLE1002 Kirkehistorie og konfesjonskunnskap (10 stp)

RLE1003 Kristen tro, etikk og livstolkning (10 stp)

RLE1004 Verdensreligionene (10 stp)

RLE1006 Livssyn og RLE-didaktikk (10 stp)

RLE1007 Bibelfag (10 stp)

Fordypningsemner i RLE på 2000-nivå:

RLE2001 Islam i kontekst (10 stp)

RLE2002 Kulturforståelse, religionsmangfold og toleranse (10 stp)

RLE2003 Nyreligiøsitet og religionsfilosofi (10 stp)

RLE2004 Bacheloroppgave (10 stp)

3. studieår, vår	Frie emner		
3. studieår, høst	Frie emner		
2. studieår, vår	RLE2003 Nyreligiøsitet og religionsfilosofi 10 stp	EX1002 Examen facultatum 10 stp	RLE1007 Bibelfag 10 stp
2. studieår, høst	RLE2002 Kulturforståelse, religionsmangfold og toleranse 10 stp	RLE2001 Islam i kontekst 10 stp	RLE2004 Bacheloroppgave 10 stp
1. studieår, vår	RLE1003 Kristen tro, etikk og livstolkning 10 stp	RLE1004 Verdensreligionene 10 stp	RLE1006 Livssyn og RLE-didaktikk 10 stp
1. studieår, høst	RLE1001 Innføring i Bibelen 10 stp	EX1001 Examen philosophicum 10 stp	RLE1002 Kirkehistorie og konfesjonskunnskap 10 stp

7.2 Frie emner

Bachelorstudiets tredje år består av frie emner. Disse kan enten være hentet fra høgskolens øvrige studietilbud eller fra emner avlagt ved andre utdanningsinstitusjoner. Studenter som helt eller delvis ønsker å fylle sitt tredje år med emner fra FiH, kan velge mellom emner fra årsstudiet i musikk og bachelorstudiet i teologi og misjon. Studenten må i god tid før utskrivning av grad søke om innpassing av studier som er gjennomført ved andre utdanningsinstitusjoner.

Fjellhaug Internasjonale Høgskole har siden 2005 tilbudt et årsstudium i musikk (60 stp), som kan inngå som tredje år i bachelorgraden i teologi og misjon. Årsstudiet i musikk kvalifiserer til undervisning i musikkfaget i grunnskolen og er utformet med særlig tanke på musikkarbeid blant barn og ungdom og i interkulturelle sammenhenger. Et bachelorstudium der de frie emnene dekkes med årsstudium i musikk, vil således gi en særlig kompetanse til å undervise i RLE og musikk i grunnskolen. Se høgskolens hjemmesider for mer informasjon om studiet og oppdatert studieplan for årsstudiet.

Fjellhaug Internasjonale Høgskole tilbyr også et godkjent treårig bachelorstudium i teologi og misjon. Studenten kan velge inntil 60 studiepoeng fra dette studiet. Ved å velge spesifikke emner fra studieplanen for bachelor i teologi og misjon, kan studenten kvalifisere seg for

opptak på masterstudiet i teologi og misjon. Se høgskolens hjemmesider for mer informasjon om og studieplan for bachelorstudiet i teologi og misjon.

8. Internasjonalisering

Fjellhaug Internasjonale Høgskole vil samarbeide med andre akademiske institusjoner når det gjelder faglig utvikling og forskning og med kirker og kristne organisasjoner når det gjelder undervisning og eventuell praksis.

Fra 2010 har Fjellhaug Internasjonale Høgskole en formalisert forsknings- og utviklingsavtale med Misjonshøgskolen i Stavanger. Avtalen innebærer at vitenskapelig ansatte ved institusjonene kan samarbeide om forsknings- og utviklingsprosjekter, særlig innenfor de teologiske disiplinene bibelfag og missiologi.

Fjellhaug Internasjonale Høgskole har også undertegnet en samarbeidsavtale med Copenhagen Lutheran School of Theology (CLST). Avtalen innebærer lærer- og studentutveksling mellom institusjonene og muligheten for felles forsknings- og utviklingsprosjekter.

Høgskolen oppfordrer studentene til å ta et studiesemester ved en utenlandsk institusjon. Det foreligger for tiden ingen konkrete utvekslingsavtaler med utenlandske utdanningsinstitusjoner, men høgskolen godkjenner og innpasser emner som er gjennomført ved godkjente læresteder. Dersom studenten ønsker å ta deler av bachelorstudiet i utlandet, må vedkommende avklare dette i god tid før utreise.

Fjellhaug Internasjonale Høgskole samarbeider også med Norsk Luthersk Misjonssamband og en rekke lokalmenigheter i Oslo-regionen. Samarbeidet er primært knyttet opp til gjennomføring av praksis.

9. Kvalitetssikring av studiet

Studiets kvalitet, innhold, gjennomføring og videreutvikling blir ivaretatt av høgskolens kvalitetssikringssystem. I 2009 ble høgskolens kvalitetssikringssystem godkjent av NOKUT. Jevnlig skal både ansatte og studenter gjennomføre evaluering av studiekvaliteten. Studentene skal foreta evalueringer av enkeltemner, og videre skal de evaluere den generelle studiekvaliteten gjennom en årlig studiekvalitetsundersøkelse. Resultatene og hovedfunnene ved både emneevalueringene og studiekvalitetsundersøkelsen blir behandlet i de aktuelle rådene innenfor kvalitetssikringssystemet.

Lavere Grads råd (LG-råd) er bachelorprogrammets øverste faglige råd med vedtaksmyndighet. LG-råd behandler og fatter vedtak i saker som omhandler undervisning, eksamensordninger, mindre justeringer av pensumlitteratur og fastsetter kvalitetssikringstiltak for studier på lavere grad. Det er to studentrepresentanter fra studieprogrammet med tale- og stemmerett i LG-råd.

En viktig del av bachelorstudiets kvalitetssikring er aktiv bruk av sensorrapporter fra eksterne sensorer. De fleste emner vil i den avsluttende vurderingsformen, det vil si på oppgaven eller klausureksamenene, normalt ha ekstern sensor. Ekstern sensor vil i etterkant av sensuren utforme en sensorrappport for emnet. Sensorrapporten vurderer emnets innhold, læringsmål og pensumlitteratur og kommer med tilrådinger for eventuell faglig videreutvikling av emnet/fagområdet. Sensorrapporten blir forelagt og drøftet i LG-råd, som fatter eventuelle kvalitetssikringsvedtak.

For mer informasjon om høgskolens kvalitetssikringssystem henvises det til ”Kvalitetssystem for Fjellhaug Internasjonale Høgskole ” som er tilgjengelig på Fronter.

10. Emnebeskrivelser

RLE1001 Innføring i Bibelen (10 stp/ECTS)

Emnekode:	RLE1001
Emnenavn:	Innføring i Bibelen
Studiepoeng:	10
Nivå:	1000
Status:	Obligatorisk emne
Undervisningssemester:	Høstsemesteret
Emneansvarlig:	Høgskolelektor Håkon Sunde Pedersen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for hovedtrekkene i og grunnleggende problemstillinger ved Det gamle testamentets tekstsjangre og skriftgrupper, og de ulike GT-bøkernes tilblivelse, oppbygning og innhold, med særlig vekt på 1, 2 og 5. Mosebok, 1. og 2. Kongebok, Jesaja, Salmenes bok og Jobs bok
- gjøre rede for Israels historie fra tidlig kongetid til eksiltid og grunnleggende problemstillinger knyttet til denne perioden i Israels historie
- gjøre rede for hovedtrekkene i og grunnleggende problemstillinger ved Det nye testamentets tekstsjangre og skriftgrupper, og de ulike NT-bøkernes tilblivelse, oppbygning og innhold, med særlig vekt på Lukasevangeliet, Johannesevangeliet, Romerbrevet, 1. Korintierbrev, Efeserbrevet, 1. Timoteusbrev, 1. Petersbrev og Johannes Åpenbaring
- gjør rede for form og innhold i utvalgte tekster fra Matteusevangeliet. Følgende tekster skal gjennomgå med et sideblikk på misjonstankens gradvise gjennombrudd: Matteus 3,13-17; 5,1-20; 8,1-34; 9,35-11,1; 13,1-52; 15,21-28; 16,13-28, 21,1-11; 24,1-22; 28,16-20
- gjøre kort rede for Det nye testamentets tidshistorie
- gjøre rede for hovedtrekkene og grunnleggende problemstillinger knyttet til Bibelens tekst- og kanonhistorie
- gjøre rede for hovedtrekkene ved Bibelens virkningshistorie i Vestens samfunns- og kulturhistorie
- gjøre rede for hovedtrekkene i Bibelens historie i Danmark/Norge med særlig vekt på oversettelseproblematikk og bibelsyn
- drøfte spørsmål knyttet til Bibelen som én stor og helhetlig fortelling

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- presentere grunnleggende kunnskap om Bibelens tekstsjangre og skriftgrupper, samt de ulike bøkens tilblivelse, innhold og betydning
- anvende faglig kunnskap og relevante resultater fra forskning på innledningsstoff til Bibelen og treffe begrunnede valg
- finne, vurdere og henviser til informasjon og fagstoff i relevante oppslagsverk, evangeliesynopse og kommentarlitteratur, og fremstille dette slik at det belyser en tekst eller en bibelteologisk problemstilling
- planlegge og gjennomføre undervisning i og om Bibelen ut fra gjeldende læreplan for grunnskolen og videregående opplæring

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- reflektere over egen faglig utøvelse og justere denne under veiledning
- beherske relevante faglige verktøy, teknikker og uttrykksformer
- formidle sentralt fagstoff som teorier, problemstillinger og løsninger både skriftlig og muntlig

Emnets innhold:

Emnet gir en grunnleggende innføring i Bibelens tekstsjangre og skriftgrupper, samt de ulike bibelbøkens tilblivelse, oppbygning og innhold. I arbeidet med Det gamle testamentet vil det bli særlig lagt vekt på 1, 2 og 5 Mosebok, 1. og 2. Kongebok, Jesaja, Salmenes bok og Jobs bok. Videre gis det en grunnleggende innføring i Israels historie fra tidlig kongetid til eksilet og ulike problemstillinger knyttet til denne periode drøftes. I arbeidet med Det nye testamentets skriftsamling legges det særlig vekt på Lukasevangeliet, Johannesevangeliet, Romerbrevet, 1. Korintierbrev, Efeserbrevet, 1. Petersbrev og Johannes Åpenbaring. Det nye testamentets tidshistorie belyses. Det gis også en innføring i form og innhold i utvalgte tekster fra Matteusevangeliet med et sideblikk på misjonstankens gradvise gjennombrudd. Det gis også en innføring i GTs og NTs tekst- og kanonhistorie og senere virkningshistorie hvor særlig oversettelsesproblematikk og bibelsyn vil drøftes.

Organisering og arbeidsmåter:

Undervisningen består av totalt 48 undervisningstimer og består hovedsakelig av forelesninger. For studenter som velger prosessorientert vurderingsform tilbyr høgskolen fagspesifikk oppgaveveiledning som gir innføring i formelle krav til fagoppgaver (slik som oppgavens oppbygning, fotnoter og litteraturliste) og tips til skriveprosessen. Studenten skal underveis i undervisningen levere inn utkast til oppgaven sin på Fronter og få tilbakemelding av faglærer.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Prosessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over oppgitt tema. Oppgaven skal være på 3000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse, fotnoter og litteraturliste.

Studiekrav:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 30% fravær.

2. Levere inn utkast til oppgave på Fronter for tilbakemelding fra faglærer.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

Studenter som gjennomfører emnet som fjernstudium eller har mer enn 30% fravær fra undervisningen, og således ikke oppfyller studiekravene ovenfor, gjennomfører istedenfor en femtimers skoleeksamen.

For å fullføre emnet må alle studiekravene være bestått. Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller kausureksamen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Pensum merket med * kan kjøpes som eget emnekompendium ved høgsolen.

Det gamle testamente:

Matthews, Victor H. (2002): *A Brief History of Ancient Israel*. Louisville, Kentucky: Westminster John Knox Press, ss. 35-124.

og enten:

House, Paul R. and Mitchell, Eric (2007): *Old Testament Survey*. 2nd Edition. Nashville, Tennessee: B&H Academic, ss. 1-64, 81-90, 141-195, 267-291.

Hvalvik, Reidar og Stordalen, Terje (1999): *Den store fortellingen*. Oslo: Det Norske Bibelselskap, ss. 65-175.

eller:

Bandstra, Barry I. (2009): *Reading the Old Testament: Introduction to the Hebrew Bible*. 4th edition. Belmont, CA: Wadsworth Gencage Learning, ss. 1-33, 77-147, 186-201, 260-396.

Det nye testamente:

Hvalvik, Reidar og Stordalen, Terje (1999): *Den store fortellingen*. Oslo: Det Norske Bibelselskap, ss. 17-64 og 176-382.

Kvalbein, Hans (1998): *Fortolkning til Matteusevangeliet. Bind I og II*. Oslo: Luther forlag, ss. 102-108, 124-149, 212-233, 264-285, 11-33, 53-56, 63-79, 135-140, 198-207, 287-293.

RLE1002 Kirkehistorie og konfesjonskunnskap (10 stp/ECTS)

Emnekode:	RLE1002
Emnenavn:	Kirkehistorie og konfesjonskunnskap
Studiepoeng:	10
Nivå:	1000
Status:	Obligatorisk emne
Undervisningssemester:	Høstsemesteret
Emneansvarlig:	Høgskolelektor Kenneth Ellefsen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for hovedtrekkene ved kristendommens fremvekst og utvikling under Romerriket, med særlig vekt på utviklingen fra frikirke til statskirke og den teologiske tenkning
- gjøre rede for hovedtrekkene ved middelalderkirken med særlig vekt på den teologiske tenkingen, utviklingen av klosterbevegelsene og forholdet mellom stat og kirke
- gjøre rede for hovedtrekkene ved reformasjonen og utviklingen av de protestantiske kirkesamfunn
- gjøre rede for hovedtrekkene ved kirkens historie etter 1600 med særlig vekt på konfesjonalisering og kristendommens utbredelse i Amerika, Asia og Afrika
- gjøre rede for fremvoksteren av den økumeniske bevegelsen på 1900-tallet
- gjøre rede for norsk eller sitt eget lands kirkehistorie med særlig vekt på kristningsperioden, reformasjonstiden og nyere tid
- gjøre rede for historien, utbredelsen, organiseringen og det teologiske særpreget til de ortodokse kirker, den romersk-katolske kirke, de lutherske kirker, de reformerte kirker, den anglikanske kirke, baptismen, metodismen, adventistsamfunnet og den pinsekarismatiske bevegelsen

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- finne, vurdere og henvise til informasjon og fagstoff om kristendommens historie og ulike kirkesamfunn og fremstille dette på en sakssvarende måte
- planlegge og gjennomføre undervisning om kristendommens historie og ulike kristne kirkesamfunn i samsvar med gjeldende læreplan for grunnskolen og videregående opplæring

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- reflektere over egen faglig utøvelse og justere denne under veiledning
- beherske faglig relevante verktøy, teknikker og arbeidsformer

- presentere ulike kirkesamfunns egenart og selvforståelse på en sakssvarende måte

Emnets innhold:

Emnet sikter på å gjøre rede for kristendommens utbredelse, den teologiske tenkningen og fremveksten av ulike kirkesamfunn, fra oldkirkens tid og til i dag. Emnet skal gi en oversikt over den kristne kirkes historie og misjonsutbredelse i lys av den sosiale, og kulturelle og politiske kontekst. Emnet er et innføringsstudium og vil således gi et oversiktsbilde over de ulike epokene i kristendommens historie, med særlig vekt på oldkirken, middelalderen, reformasjonen og tiden etter 1800. Emnet gir også en innføring i norsk kirkehistorie fra kristningsperioden og frem til i dag. Utenlandske studenter kan legge opp 250 sider i sitt eget lands kirkehistorie etter avtale med faglærer.

Organisering og arbeidsmåter:

Det tilbys 48 undervisningstimer i emnet fordelt på henholdsvis 24 timer i allmenn kirkehistorie, 12 timer i konfesjonskunnskap og 12 timer i norsk kirkehistorie. Undervisningen består hovedsakelig av forelesninger. For studenter som velger prosessorientert vurderingsform tilbyr høgsolen fagspesifikk oppgaveveiledning som gir innføring i formelle krav til fagoppgaver (slik som oppgavens oppbygning, fotnoter og litteraturliste) og tips til skriveprosessen. Studenten skal underveis i undervisningen levere inn utkast til oppgaven sin på Fronter og få tilbakemelding av faglærer.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Prosessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over oppgitt tema. Oppgaven skal være på 3000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse, fotnoter og litteraturliste.

Studiekrav:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 30% fravær.
2. Levere inn utkast til oppgave på Fronter for tilbakemelding fra faglærer.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

Studenter som gjennomfører emnet som fjernstudium eller har mer enn 30% fravær fra undervisningen, og således ikke oppfyller studiekravene ovenfor, gjennomfører istedenfor en femtimers skoleeksamen.

Studenter som legger opp eget pensum i eget lands kirkehistorie skal gjennomføre klausureksamen.

For å fullføre emnet må alle studiekravene være bestått. Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Pensum merket med * kan kjøpes som eget emnekompendium ved høgsolen.

Rasmussen, Tarald og Thomassen, Einar (2002): *Kristendommen. En historisk innføring*. Oslo: Universitetsforlaget, ss. 45-369.

Sødal, Helje Kringlebotn (red.) (2002): *Det kristne Norge. Innføring i konfesjonskunnskap*. Kristiansand, Høyskoleforlaget, ss. 9-96, 155-190, 199-229 og 255-297.

Og enten:

Elstad, Hallgeir og Halse, Per (2002): *Illustrert norsk kristendomshistorie*. Bergen: Fagbokforlaget, ss. 13-228 og 261-277.

eller:

Larsen, Martin Schwarz (1998): *Danmarks kirkehistorie*. København: Gyldendal forlag, ss.12-36 og 100-330.

eller:

250 sider om sitt eget lands kirkehistorie som godkjennes av faglærer.

RLE1003 Kristen tro, etikk og livstolkning (10 stp/ECTS)

Emnekode:	RLE1003
Emnenavn:	Kristen tro, etikk og livstolkning
Studiepoeng:	10
Nivå:	1000
Status:	Obligatorisk emne
Undervisningssemester:	Vårsemesteret
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Arne Helge Teigen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for hovedpunktene i den kristne tro, med utgangspunkt i den evangelisk-lutherske kristendomsforståelsen
- forklare sammenhengen mellom de forskjellige hovedpunktene i den kristne tro
- gjøre rede for noen av de viktigste tolkningene av de sentrale punktene i den kristne tro, slik dette kommer til uttrykk i andre konfesjoner enn den lutherske
- gjøre rede for hovedtrekkene i kristne etikken og kunne drøfte forholdet mellom allmenn etikk og kristen etikk
- gjøre rede for det etiske materiale i Bibelen og drøfte hvordan dette kan anvendes i etisk argumentasjon
- drøfte utvalgte emner fra områdeetikken

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- argumentere for egne dogmatiske og etiske oppfatninger og begrunne disse
- reflektere kritisk over egen forståelse av den kristne tro, fagets tematikk og utvikle sin kunnskap om kristen tro og livstolkning
- planlegge og gjennomføre undervisning om kristen tro og etikk ut i fra gjeldende læreplan for grunnskolen og videregående opplæring

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- finne, vurdere og henvise til informasjon og fagstoff og fremstille dette slik at det belyser en problemstilling
- beherske faglig relevante verktøy, teknikker og arbeidsformer

Emnets innhold:

Emnet består av temaområdene kristen troslære (dogmatikk) og kristen etikk og gir en første innføring i disse. Troslæren sikter på å gi en helhetsinnføring i den kristne tro, med utgangspunkt i den evangelisk-lutherske kristendomsforståelsen. Studentene skal tilegne seg kunnskap om kristen åpenbaringsforståelse, læren om Gud og frelsen, kirken og nådemidlene.

Undervisningen sikter på å gi en innsikt i forskjellige teologiske forklaringer på disse ulike temaene, slik at studentene settes i stand til å reflektere hvordan troslæren kan tenkes sammen i et større og helhetlig system. Videre gir emnet en innføring i kristen etikk. Studentene skal tilegne seg kunnskap om det bibelske grunnlaget for etikken og kunne drøfte forholdet mellom kristen etikk og annen etikk. Det gis en innføring i det etiske materiale i Bibelen og studentene skal kunne drøfte hvordan Bibelen kan danne grunnlaget for en kristen livstolkning. Det gis også en innføring i enkelte emner fra områdeetikken, der en drøfter mulige konsekvenser av bibelmaterialet og det kristne menneskesyn for livet i familie og samfunn.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har til sammen 48 undervisningstimer, hvorav 28 undervisningstimer i troslære og 20 timer i kristen etikk.

Vurdering og eksamen:

En femtimers skoleeksamen som gis gradert karakter.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av den skriftlige kausureksamenene. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Pensum merket med * kan kjøpes i eget emnekompendium ved høgskolen

Brunvoll, Arve (1972 eller senere utgaver): *Den norske kirkes bekjennelsesskrifter*. Oslo: Lunde forlag, 150 sider.

Heiene, Gunnar og Thorbjørnsen, Svein Olaf (2011): *Kristen etikk – en innføring*. Oslo: Universitetsforlaget, ss. 13-232.

Teigen, Arne Helge (2008): *Innføring i kristen tro*. Oslo: FMH-forlaget, 300 sider.

Stott, John (2006): *Issues Facing Christianity Today*. 4th ed. Grand Rapids: Zondervan Publishing House, ss. 23-70, 442-499.

RLE1004 Verdensreligionene (10 stp/ECTS)

Emnekode:	RLE1004
Emnenavn:	Verdensreligionene
Studiepoeng:	10
Nivå:	1000
Status:	Obligatorisk emne
Undervisningssemester:	Vårsemesteret
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Frank-Ole Thoresen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for hovedtrekkene ved utvalgte religionsteorier og religioners plass og funksjon i samfunnet
- gjøre rede for hovedtrekkene ved hinduismen som verdensreligion, med særlig vekt på hinduismens historie, gudsforestillinger, lære og ritualer
- gjøre rede for hovedtrekkene ved buddhismen med særlig vekt på Buddhas liv og lære, høytider og buddhistiske hovedretninger
- gjøre rede for kinesisk religiøsitet med vekt på konfutsianismen, daoismen og kinesisk buddhisme
- gjøre rede for hovedtrekkene ved jødedommens historie, tro, moderne retninger og festkalender
- gjøre rede for antisemittismens historie med vekt på forholdet mellom kirke og jødedom i middelalderen og antisemittismen i Europa i moderne tid
- gjøre rede for islam med særlig vekt på Muhammeds liv og lære samt islams videre utbredelse og historie
- gjøre rede for hovedtrekkene i muslimsk tro og praksis slik de kommer til uttrykk i hovedretningene sunni og shia
- gjøre rede for hovedtrekkene i muslimsk tro og praksis slik de kommer til uttrykk i ulike bevegelser i islam, med hovedvekt på islamisme, sufisme og folkeislam
- gjøre rede for hvordan ulike muslimske bevegelser kommer til uttrykk i en spesifikk kulturell og geografisk kontekst

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- finne, vurdere og henvise til informasjon og fagstoff om aktuelle religionsteorier og verdensreligionene slik at dette belyser en problemstilling
- planlegge og gjennomføre undervisning i verdensreligionene ut i fra gjeldende læreplan for grunnskolen og videregående opplæring

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- reflektere over egen faglig utøvelse og justere denne under veiledning
- beherske relevante faglige verktøy, teknikker og uttrykksformer

- kunne møte mennesker med annet religiøst ståsted med gode kunnskaper og med respekt

Emnets innhold:

Emnet gir en grunnleggende innføring i de fem store verdensreligionene. De ulike verdensreligionene, jødedommen, islam, hinduismen, buddhismen og kinesisk religion skal studeres ut fra et historisk perspektiv og deres respektive tros- og atferdsformer. Videre gir emnet en grunnleggende innføring i religionsteorier og drøfter religionenes rolle og funksjon i det moderne samfunnet.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har til sammen 48 undervisningstimer og består hovedsakelig av forelesninger. Det undervises 4 timer i religionsteori, 20 timer i hinduisme, buddhisme og kinesisk religion, 10 timer i jødedom og 14 timer i islam.

I tilknytning til emnet arrangerer høgskolen et femukers studieopphold til enten Asia eller Øst-Afrika. Formålet med studieturen er å gi studentene innblikk i lokal religionspraksis og kultur, og deler av undervisningen blir gitt under studieturen. Studieturen til Asia vil ha et særlig fokus på buddhismen, mens studieturen til Øst-Afrika har et særlig fokus på islam. Høgskolen kunngjør i begynnelsen av høstsemesteret hvilket område/land studieturen planlegges til og studentene må påberegne en ekstra utgift i tilknytning til studieturen.

Vurdering og eksamen:

En femtimers skoleeksamen som gis gradert karakter.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av den skriftlige kausureksamenen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Pensum merket med * kan kjøpes i eget emnekompendium ved høgskolen.

Gilhus, Ingvild S. og Mikaelsson, Lisbeth (2001): *Nytt blikk på religion*. Oslo: Pax forlag, ss. 9-120.

Jacobsen, Knut A. og Thelle, Notto R. (2008): *Hinduismen og buddhismen*. Kristiansand: Høyskoleforlaget, ss. 37-67, 77-145, 172-266, 273-278 og 317-330.

Opsal, Jan (2003): *Lydighetens vei. Islams veier til vår tid*. Oslo: Universitetsforlaget, ss. 11-232, 251-263, 289-326.

Rian, Dagfinn og Eidhamar, Levi G. (1999): *Jødedommen og islam*. Kristiansand: Høyskoleforlaget, ss. 16-108.

og enten:

Redse, Arne (2010): *Kinesisk religion og religiøsitet*. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag, ss. 13-100.

eller:

Ching, Julia (1993): *Chinese Religions*. London: MacMillian Press, ss. 33-67, 85-118, 121-152, 205-220.

RLE1006 Livssyn og RLE-didaktikk (10 stp/ECTS)

Emnekode:	RLE106
Emnenavn:	Livssyn og RLE-didaktikk
Studiepoeng:	10
Nivå:	1000
Status:	Obligatorisk emne
Undervisningssemester:	Vårsemesteret
Emneansvarlig:	Førstelektor Egil Sjaastad
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- definere livssynsbegrepet
- gjøre rede for sekulariseringsbegrepet og sekulariseringsprosesser og drøfte forholdet mellom sekularisering og religiøsitet i det moderne samfunnet
- gjøre rede for hovedtrekkene ved sekulære livssynene humanisme, naturalisme, eksistensialisme og marxisme
- gjøre rede for hovedtrekkene for bevegelsene okkultisme, teosofi, nypaganisme, ufologi, scientologi og nyreligiøsitet, det siste med bakgrunn i hinduismen
- gjøre rede for aspekter ved religiøsitet og livssyn i moderne ungdomskultur
- gjøre rede for religionfagets planhistorie, begrunnelse og målsetting i norsk skole
- gjøre rede for hovedmålene og innholdet i læreplanen for RLE-faget
- gjøre rede for og drøfte ulike perspektiver ved undervisning i RLE med hensyn til elev- og lærerforutsetninger og arbeidsmetoder
- gjøre rede for fortellingsdidaktikkens innhold og funksjon i RLE-faget

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- finne, vurdere og henvise til informasjon og fagstoff om religionsdidaktiske og livssynsmessige problemstillinger og fremstille dette slik at det belyser en problemstilling
- planlegge og gjennomføre undervisning i livssyn i samsvar med gjeldende læreplan for grunnskolen og videregående opplæring
- drøfte særskilte yrkesetiske utfordringer knyttet til religionsundervisning i et samfunn preget av flerkulturelt og livssynsmessig mangfold

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- reflektere over egen faglig utøvelse og justere denne under veiledning
- beherske faglig relevante verktøy, teknikker og arbeidsformer
- formidle sentralt fagstoff om livssynsteori og religionsdidaktikk som teorier, problemstillinger og løsninger både skriftlig og muntlig

Emnets innhold:

Emnet er todelt og gir en innføring i livssynsfaget og RLE-didaktikk. I livssynsundervisningen blir det gitt en innføring i livssynsbegrepet og hovedtrekkene i virkelighetsforståelsen, menneskesynet og etikken i de mest sentrale livssynene. Videre blir det gitt en innføring i ulike særtrekk ved nyreligiøse livssyn og ulike nyreligiøse bevegelser. Det blir også gitt en introduksjon til ulike aspekter ved religiøsitet slik den fremstår i ungdomskulturen.

Den andre hoveddelen av emnet gir en innføring i religions- og livssynsdidaktikk. Religionsfagets historiske plass i norsk skole og læreplanens målsettinger, begrunnelse og hovedmål vil særlig bli drøftet. Videre vil elevforutsetninger, som moralsk og kognitiv utvikling bli presenter. Didaktikken vil særlig drøfte ulike aspekter ved religionsundervisningen og drøfte bruk av fortellingsdidaktikk og estetiske perspektiver i undervisningen og ulike typer undervisningsmetoder.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har til sammen 48 undervisningstimer. Det blir gitt 20 undervisningstimer i livssyn og 18 undervisningstimer i religions- og livssynsdidaktikk. I tillegg kommer 10 timer veiledet praksis. Praksisen blir organisert som punktpraksis, hvor studenten får ansvar for undervisning i RLE-faget i en grunnskole eller videregående skole under veiledning av en øvings- eller faglærer. Fjellhaug Internasjonale Høgskole har samarbeidsavtaler om praksis med følgende grunnskoler: Råholt skole (Eidsvoll), Kristelig Gymnasium (Oslo), Jæren Lutherske Friskule (Bryne), Bjerkely skole (Re), Granly skole (Tønsberg) og Skauen kristelige skole (Skien).

Videre har høgskolen samarbeidsavtaler med følgende videregående skoler: Kvitsund Gymnas (Kviteseid), Sygna videregående skole (Balestrand), Tryggheim videregående skoler (Nærbø), Drottningborg videregående skole (Grimstad) og Kristelig Gymnasium (Oslo). Det er utarbeidet egne retningslinjer for gjennomføring av praksis.

Vurdering og eksamen:

For å gjennomføre emnet må studenten:

1. Gjennomføre en tretimers klausureksamen i livssynspensumet som gis gradert karakter
2. Skrive en oppgave på 2000 ord som er relatert til undervisningen i praksisperioden. Oppgaven skal være utformet som en undervisningsplan med utgangspunkt i mål fra læreplanen for RLE-faget og drøfte fagdidaktiske overveielser som studenten har gjort seg i forbindelse med den veilede praksisen. Oppgaven gis gradert karakter.

Studiekrav:

1. Gjennomføre 10 timer veiledet praksis i RLE-faget ved en grunnskole som høgskolen har samarbeidsavtale med. Veiledningen vurderes til bestått/ikke bestått.
2. Skrive en praksisrapport på 500 ord som vurderes til bestått/ikke bestått.

For å fullføre emnet må alle studiekravene være bestått. Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av den skriftlige oppgaven i RLE-didaktikk og eksamenen i livssyn. Oppgaven og den tre timers klausureksamenen teller 50% hver ved utrekning av hovedkarakter for emnet. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Pensum merket med * kan kjøpes som emnekompendium ved høgsolen.

Livssyn:

Gilhus, Ingvild S. og Mikaelsson, Lisbeth (2005): *Kulturens refortrylling. Nyreligiøsitet i det moderne samfunn*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget, ss. 11-197.

Sandström, Hennig E. (2005): *Nyere livssyn og idéstrømninger. Humanisme, naturalisme marxisme, freudianisme, nyreligiøsitet*. Bergen: Fagbokforlaget, ss. 9-90.

Kvalvaag, Robert W. (2003): *Det guddommelige jeg. Nyreligiøsitet og religiøse strømninger i moderne ungdomskultur*. Bergen: Fagbokforlaget, ss. 71-85 og 125-135.

RLE-didaktikk:

Breidlid, Halldis og Nicolaisen, Tove (2001): *I begynnelsen var fortellingen*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget, ss. 19-75 og 139-278.

Sødal, Helje Kringlebotn (red.) (2006): *Religions- og livssyndidaktikk. En innføring*. 3. utg. Kristiansand: Høyskoleforlaget, ss. 11-189.

*Utdanningsdirektoratet: *Læreplan for religion, livssyn og etikk. 1-10*. 10 sider. Dokumentet finnes også på: <http://www.udir.no/grep/Lareplan/?laereplanid=707207>.

RLE1007 Bibelfag (10 stp/ECTS)

Emnekode:	RLE1007
Emnenavn:	Bibelfag
Studiepoeng:	10
Nivå:	1000
Status:	Obligatorisk emne
Undervisningssemester:	Vårsemesteret
Emneansvarlig:	Professor Sverre Bøe
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for grunnleggende prinsipper i historisk-kritiske, litterære og kanoniske tilnæringer til bibeltekster
- gjør rede for utvalgte gammeltestamentlige temaer som skapelse, utvelgelse, pakt, dom og gjenopprettelse, Sion, teodicé ut fra 1. Mosebok, Hosea og Klagesangene. Følgende tekster skal kunne detaljeksegeres: 1. Mosebok 1,1-3,24; 9,1-22; 11,27-13,2; 17,1-27; 22,1-19; Hosea 1,1-3,5; 4,1-19; 6,1-11; 8,1-14; 11,1-11; 13,4-14,10; Klagesangene 1,1-5,22
- gjøre rede for misjonstankens basis og gjennombrudd i Apostlenes Gjerninger
- gjøre rede for utvalgte paulinske temaer som apostolat, evangelium, forholdet mellom jøder og hedninger, rettferdiggjørelse ved tro, loven og det kristne livet i Galaterbrevet, i lys av Paulus' misjonsvirksomhet

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- anvende et grunnleggende metodeskjema for tolkning av bibeltekster
- tolke et utvalg av tekster i oversettelse fra 1. Mosebok, Hosea og Klagesangene, samt Apostlenes Gjerninger og hele Galaterbrevet.
- reflektere over utvalgte gammeltestamentlige temaer som skapelse, utvelgelse, pakt og Sion som basis for Det nye testamentets misjonstanke
- finne, vurdere og henvise til informasjon og fagstoff og fremstille dette slik at det belyser en tekst eller en problemstilling
- planlegge og gjennomføre undervisning om og i Bibelen ut fra gjeldende læreplan for grunnskolen og videregående opplæring

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- reflektere over egen faglig utøvelse og justere denne under veiledning
- finne, vurdere og henvise til eksegetisk og bibelteologisk fagstoff og fremstille dette slik at det belyser en tekst eller en problemstilling

Emnets innhold:

Emnet gir en grunnleggende innføring i eksegetisk metode. Utvalgte tekster fra 1 Mosebok (1,1-3,24; 9,1-22; 11,27-13,2; 17,1-27; 22,1-19), Hosea (1,1-3,5; 4,1-19; 6,1-11; 8,1-14; 11,1-11; 13,4-14,10), Klagesangene (1,1-5,22), samt Apostlenes gjerninger og Galaterbrevet skal i helhet tolkes ut fra sine historiske kontekster, med særlig vekt på å belyse tekstenes litterære og teologiske særpreg. Med utgangspunkt i 1 Mosebok, Hosea og Klagesangene gis det også en grunnleggende innføring i sentrale GT-teologiske temaer som skapelse og utvelgelse, pakt, dom og gjenopprettelse, Sion og teodice. I den forbindelse gis det også en innføring i hvordan disse temaer danner grunnlag for NTs misjonstanke. Studiet av Apostlenes Gjerninger fokuserer på misjonstankens basis og gjennombrudd i den første kirke. Med utgangspunkt i Galaterbrevet gis det en grunnleggende innføring i noen sentrale Paulinske temaer som apostolat, evangelium, forholdet mellom jøder og hedninger, rettferdiggjørelse ved tro, loven og det kristne livet i lys av Paulus' misjonsvirksomhet.

Organisering og arbeidsmåter:

Undervisningen består av til sammen 48 undervisningstimer. Det tilbys 24 undervisningstimer i Det gamle testamente og 24 timer i Det nye testamente. For studenter som velger prosessorientert vurderingsform tilbyr høgskolen fagspesifikk oppgaveveiledning som gir innføring i formelle krav til fagoppgaver (slik som oppgavens oppbygning, fotnoter og litteraturliste) og tips til skriveprosessen. Studenten skal underveis i undervisningen levere inn utkast til oppgaven sin på Fronter og få tilbakemelding av faglærer.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Prosessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over oppgitt tema. Oppgaven skal være på 3000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse, fotnoter og litteraturliste.

Studiekrav:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 30% fravær.
2. Levere inn utkast til oppgave på Fronter for tilbakemelding fra faglærer.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

Studenter som gjennomfører emnet som fjernstudium eller har mer enn 30% fravær fra undervisningen, og således ikke oppfyller studiekravene ovenfor, gjennomfører istedenfor en femtimers skoleeksamen.

For å fullføre emnet må alle studiekravene være bestått. Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Pensum merket med * kan kjøpes som eget emnekompendium ved høgskolen.

Det gamle testamente:

Dearman, J. Andrew (2002): *Jeremiah/Lamentations* (The NIV Application Commentary). Grand Rapids: Zondervan, ss. 425-477.

Kartveit, Magnar (red). (2003): *Det gamle testamentet. Analyse av tekstar i utval.* 3. utg. Oslo: Det Norske Samlaget, ss. 17-22; 73-81; 88-114.

Köstenberger, Andreas J. and O'Brien, Peter T. (2001): *Salvation to the Ends of the Earth. A Biblical Theology of Mission* (New Studies in Biblical Theology 11). Downers Grove, Illinois: IVP, ss. 25-53.

Garrett, Duane and House, Paul R. (2004): *Song of Songs/Lamentations* (Word Biblical Commentary 23B). Nashville: Thomas Nelson, ss. 316-329.

og enten:

Smith, Gary V. (2001): *Hosea, Amos, Micah* (The NIV Application Commentary). Grand Rapids: Zondervan, ss. 21-39, 43-98, 130-145, 159-168, 183-201.

eller:

Dearman, J. Andrew. (2010). *The Book of Hosea* (New International Commentary of the Old Testament). Grand Rapids: Eerdmans, ss. 77-169, 188-200, 216-235, 274-294.

og enten:

Waltke, Bruce (2001): *Genesis – A Commentary*. Grand Rapids: Zondervan, ss. 17-21; 38-96; 143-151; 199-217; 257-265; 301-309.

eller:

Arnold, Bill T. (2009). *Genesis* (The New Cambridge Bible Commentary). Cambridge: Cambridge University Press, ss. 1-19, 29-52, 54-75, 108-113, 126-138, 167-174, 200-210.

Det nye testamente:

Hvalvik, Reidar (1992 eller senere utg): *Fra Jerusalem til jordens ender. Hovedtrekk i Apostlenes Gjerninger*. Oslo: Credo Forlag, ss. 31-132.

Stott, John (1995): *Galaterbrevet*. Oslo: Lunde Credo, ss. 9-189.

og enten:

Fougner, Even (1990): *Fortolkning til Apostlenes Gjerninger*. Oslo: Nye Luther Forlag, ss. 209-299.

eller:

Stott, John (1990): *The Message of Acts: to the ends of the earth*, Leicester: IVP, ss. 215-330.

RLE2001 Islam i kontekst (10 stp/ECTS)

Emnekode:	RLE2001
Emnenavn:	Islam i kontekst
Studiepoeng:	10
Nivå:	1000
Status:	Obligatorisk emne
Undervisningssemester:	Høstsemesteret
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Frank-Ole Thoresen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	RLE1004 eller tilsvarende
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for ulike bevegelser i islam, med særlig vekt på sufisme, folkeislam, islamisme og reformislam
- gjøre rede for grunnleggende teologiske skillelinjer mellom de aktuelle bevegelsene
- gjøre rede for hovedtrekkene i sufismen, med særlig vekt på sufismens teologi, historie, praksis, og organisasjon
- gjøre rede for sufismens historie og aktuelle innflytelse i enten Øst-Afrika, Sentral-Asia eller Norge
- gjøre rede for grunnleggende forskjeller mellom verdensbilder slik de kommer til uttrykk i folkelig islam og normativ islam
- gjøre rede for ulike former for utbredt religiøs praksis i folkelig islam
- gjøre rede for hovedtrekk ved islamismen, med særlig vekt på dens teologi, historiske fremvekst og samtidige innflytelse
- gjøre rede for islamismens historie, forankring og organisasjon i enten Øst-Afrika, Sentral-Asia eller Europa
- gjøre rede for hovedtrekkene ved moderne reformislam, med særlig vekt på teologi, historie og utbredelse
- gjøre rede for hovedtrekk ved muslimsk tro og praksis i enten Øst-Afrika, Sentral-Asia eller Norge

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studentene kunne:

- finne, vurdere og henvise til informasjon og fagstoff om sufisme, folkeislam, islamisme og reformislam, og fremstille dette slik at det belyser en problemstilling
- finne, vurdere og henvise til informasjon og fagstoff om islam i enten Øst-Afrika, Sentral-Asia eller Norge, og fremstille dette slik at det belyser en problemstilling
- beherske relevante faglige verktøy, teknikker og arbeidsformer
- planlegge og gjennomføre undervisning i emneområdet

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- reflektere over egen faglig utøvelse og justere denne under veiledning
- finne, vurdere og henviser til informasjon og fagstoff og fremstille dette slik at det belyser en problemstilling generelt og i en konkret kontekst
- beherske relevante faglige verktøy, teknikker og uttrykksformer

Emnets innhold:

Emnet bygger på grunnleggende kjennskap til islam som gis i emnet RLE 104 Verdensreligionene, og gir en dypere innføring i noen sentrale bevegelser og uttrykksformer innen kontemporær islam (sufisme, folkeislam, islamisme og reformislam). De ulike bevegelsene skal studeres ut fra et historisk perspektiv og deres aktuelle tros- og adferdsformer. Videre gir emnet en innføring i hvordan slike bevegelser er forankret og kommer til uttrykk i en gitt kontekst.

Organisering og undervisning:

Emnet har til sammen 40 undervisningstimer. Undervisningen vil hovedsakelig bestå av forelesninger og ekskursjoner.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

Et av følgende studiekraav må gjennomføres:

A. Proessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over oppgitt tema. Oppgaven skal være på 3000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse, fotnoter og litteraturliste.

Studiekraav:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 30% fravær.
2. Levere inn utkast til oppgave på Fronter for tilbakemelding fra faglærer.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

Studenter som gjennomfører emnet som fjernstudium eller har mer enn 30% fravær fra undervisningen, og således ikke oppfyller studiekraavene ovenfor, gjennomfører istedenfor en femtimers skoleeksamen.

For å fullføre emnet må alle studiekraavene være bestått. Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Pensum merket med * kan kjøpes som eget emnekompendium ved høgskolen.

- Esposito, John L. (2010): *The Future of Islam*. Oxford: Oxford University Press, ss. 88-160.
Musk, Bill (1989): *The Unseen Face of Islam*. Eastbourne: Monarch Publications, ss. 21-238.
Rasch, Bjørn Erik (red.) (2005): *Islamistisk terrorisme*. Oslo: Abstrakt forlag, ss. 20-67, 103-121, 197-216, 239-270.
Roald, Anne S. (2004): *Islam*. Oslo: Pax Forlag, ss. 149-167 og 189-207.

Sedgwick, Mark J. (2005): *Sufism: The Essentials*. Cairo: The American University in Cairo Press, ss. 5-110.

*Utvik, Bjørn O. (2011): *Islamismen*. Oslo: Unipub, ss. 41-75.

Enten:

Alt. 1 Øst-Afrika

*Chande, Abdin (2000): "Radicalism and Reform in East Africa" i *The History of Islam in Africa*, Levtzion N. & Randall L. Powels (red.), Athens: Ohio University Press, ss. 349-365.

*Kapteijns, Lidwien (2000): "Ethiopia ant the Horn of Africa" i *The History of Islam in Africa*, Levtzion N. & Randall L. Powels (red.), Athens: Ohio University Press, ss. 227-245.

*Lewis, Ioan M. (1998): "Sacred and Profane in Somali Society" i *Saints and Somalis: Popular Islam in a Clan-Based Society*, Lawrenceville: The Red Sea Press, ss. 59-71.

*Marchal, Roland (2009): "A tentative assessment of the Somali Harakat Al-Shabaab", *Journal of Eastern African Studies*, Volume 3, Issue 3, ss. 381 – 404.

*Pouwels, Randall L. (2000): "The East African Coast, c. 780 to 1900 C.E." i *The History of Islam in Africa*, Levtzion N. & Randall L. Powels (red.), Athens: Ohio University Press, ss. 251- 266.

*Rosander, Eva E. (1997): "Introduction: The Islamization of 'Tradition' and 'Modernity'" i *African Islam and Islam in Africa: Encounters between Sufis and Islamists*, Rosander E. and Westerlund D. (red.), London: Hurst & Company, ss.1-27.

*Sperling, David C (2000): "The Coastal Hinterland and Interior of East Africa" i *The History of Islam in Africa*, Levtzion N. & Randall L. Powels (red.), Athens: Ohio University Press, ss. 273-297.

*Vikør, Knut S. (2000): "Sufi Brotherhoods in Africa" i *The History of Islam in Africa*, Levtzion N. & Randall L. Powels (red.), Athens: Ohio University Press, ss. 441-468.

*Westerlund, D. (1997). Reaction and action. i *African Islam and Islam in Africa: Encounters between Sufis and Islamists*, Rosander E. and Westerlund D. (red.), London: Hurst & Company, ss. 308-333.

Eller:

Alt. 2 Norge/Europa

Vogt, Kari (2008): *Islam på norsk. Moskeer og islamske organisasjoner i Norge*. Oslo: J.W. Cappelens forlag.

*Precht, Tomas (2007): "Home grown terrorism and islamist radicalisation in Europe: From conversion to terrorism", Research report funded by the Danish Ministry of Justice, ss. 18-70. <http://www.scribd.com/doc/15782572/Home-Grown-Terrorism-and-Islamist-Radical-is-at-Ion-in-Europe-An-Assessment-of-Influencing-Factors->

Eller:

Alt. 3 Sentral-Asia

*Paksoy, H.B (1998): "Nationality or Religion? Views of Central Asian Islam" i *International Journal of Central Asian Studies*, Volume 3, ss. 1-34.

Rashid, Ahmed (2002): *Jihad: The Rise of Militant Islam in Central Asia*. New Haven & London: Yale University Press, ss. 1-56, 115-186, 208-245.

RLE2002 Kulturforståelse, religionsmangfold og toleranse (10 stp/ECTS)

Emnekode:	RLE2002
Emnenavn:	Kulturforståelse, religionsmangfold og toleranse
Studiepoeng:	10
Nivå:	1000
Status:	Obligatorisk emne
Undervisningssemester:	Høstsemesteret
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Frank-Ole Thoresen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	RLE1004
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for kulturbegrepet og modell for kulturanalyse
- gjøre rede for sentrale temaer i interkulturell kommunikasjon, slik som verbal og nonverbal kommunikasjon
- gjøre rede for menneskerettighetenes idéhistoriske utvikling fra antikken og til i dag
- gjøre rede for sentrale menneskerettighetskonvensjoner og de gjennomføringsmekanismer som er ment å støtte opp om det internasjonale menneskerettighetsvern
- drøfte forholdet mellom religion, toleranse og menneskerettigheter i et flerkulturelt og flerreligiøst samfunn
- drøfte religionsdialogens innhold og funksjon

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- finne, vurdere og henvise til informasjon og fagstoff om kulturanalyse og religionsmøte og fremstille dette slik at det belyser en problemstilling
- planlegge og gjennomføre temaundervisning om hvordan vi kan leve med religions- og kulturmangfold gjennom dialog og toleranse

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- reflektere over egen faglig utøvelse og justere denne under veiledning
- formidle sentralt fagstoff som teorier, problemstillinger og løsninger både skriftlig og muntlig
- utvikle evne til å forstå og vurdere det flerkulturelle Norge og reflektere over hvordan fredelig sameksistens kan videreutvikles
- beherske faglig relevante verktøy, teknikker og arbeidsformer

Emnets innhold:

Emnet skal utvikle studentens forståelse for kultur- og religionsmøte og gi studentene kunnskap om hvilke følger det flerkulturelle samfunnet får for religionens plass i samfunnet. Emnet vektlegger nyere kulturteoretiske og kulturanalytiske perspektiv, der spørsmål rundt det flerkulturelle samfunnet, det religiøse og livssynsmessige mangfoldet skal drøftes. Det gis en innføring i kulturbegrepet og ulike måter for kulturanalyse og presenterer sentrale temaer i interkulturell kommunikasjon. Videre gir emnet en innføring i menneskerettighetene og hvordan disse kan anvendes for å utvikle forståelse og toleranse på tvers av kulturer og religiøse skillelinjer.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har til sammen 40 undervisningstimer. 24 undervisningstimer gis i kulturforståelse og kulturmøter og 8 timer i menneskerettigheter. De resterende 8 timene vil være viet temaet religionsdialog og toleranse. Det vil også bli lagt til rette for ekskursjoner til moskeer, synagoger og kompetansesentre for religionsdialog i Norge.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Proessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over oppgitt tema. Oppgaven skal være på 3000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse, fotnoter og litteraturliste.

Studiekrav:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 30% fravær.
2. Levere inn utkast til oppgave på Fronter for tilbakemelding fra faglærer.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

Studenter som gjennomfører emnet som fjernstudium eller har mer enn 30% fravær fra undervisningen, og således ikke oppfyller studiekravene ovenfor, gjennomfører istedenfor en femtimers skoleeksamen.

For å fullføre emnet må alle studiekravene være bestått. Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Pensum merket med * kan kjøpes som eget emnekompendium ved høgsolen.

Bergem, Knut V. og Karlsen, Gunnar M. og Slydal, Beate (2009): *Menneskerettigheter - en innføring*. Oslo: Humanist Forlag, ss. 9-240.

Dahl, Øyvind (2001): *Møter mellom mennesker. Interkulturell kommunikasjon*. Oslo: Gyldendal Akademisk, ss. 15-233.

Eriksen, Thomas Hylland og Sørheim, Torunn Arntsen (2006): *Kulturforskjeller i praksis*. Oslo: Gyldendal, ss. 17-107.

Leirvik, Oddbjørn (2001): *Religionsdialog på norsk*. Oslo: Pax forlag, ss. 11-199.

*Redse, Arne (2007): "Utkast til modell for kulturanalyse." i: *Budskap 2007. Årsskrift for Fjellhaug Misjonshøgskole*, ss. 112-128.

- *Redse, Arne (2008): Kulturmøte og religionsdialog. Paper basert på artikkel av Arne Redse (2008): “Epistemological Basis in Interfaith Dialogues – a Neglected Issue” i: *Norsk Tidsskrift for Misjonsvitenskap* 2/2008, ss. 101-123.
- *Redse, Arne (2011): “Religionsfridom, toleranse og misjon.” i: *Norsk Tidsskrift for Misjonsvitenskap* 3-4/2011, ss. 20 sider.

RLE2003 Nyreligiøsitet og religionsfilosofi (10 stp/ECTS)

Emnekode:	RLE2003
Emnenavn:	Nyreligiøsitet og religionsfilosofi
Studiepoeng:	10
Nivå:	1000
Status:	Obligatorisk emne
Undervisningssemester:	Vårsemesteret
Emneansvarlig:	Professor Kurt Christensen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	RLE1006
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for den argumentasjon som føres i de forskjellige gudsbevisene og gudsbevisenes historie opprinnelse
- gjøre rede for den språkfilosofiske problematikk som er knyttet til den teistiske og panteistiske gudsforståelse
- gjøre rede for argumentasjonen for den ateistiske og agnostiske posisjon
- gjøre rede for de nyreligiøse utvikling i Norge, fra 1970-årene og fremover
- drøfte hvordan de nyreligiøse bevegelser i Norge kan forklares i lys av særnorske og globale religiøse endringer
- gjøre rede for hvordan kirken har forhold seg til det nyreligiøse mangfoldet

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- begrunne og forklare egne oppfatninger av fagets problemstillinger
- reflektere kritisk over forskjellige forklaringer på ulike religionsfilosofiske problemstillinger

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- finne, vurdere og henvise til informasjon og fagstoff og fremstille dette slik at det belyser en problemstilling
- beherske relevante faglig verktøy, teknikker og arbeidsformer

Emnets innhold:

Emnets første del gir innføring i religionsfilosofiens grunnleggende problemstillinger, slik disse kommer til uttrykk i tenkningens historie. Her legges særlig vekt på å presentere forskjellige gudsoppfatninger, og vise hvordan disse kommer til uttrykk i teistisk og panteistisk religion. Emnet gir også innføring i de såkalte gudsbeviser, samtidig som det også presenterer forskjellig argumentasjon for agnostiske og ateistiske oppfatninger. Det legges særlig vekt på å vise hvordan forholdet mellom språkfilosofisk problematikk og religion kommer til uttrykk i forskjellige religiøse grunnposisjoner.

Emnets andre del gir en bred presentasjon av de nyreligiøse bevegelser, slik disse har utviklet seg i rammen av den sosiale og kulturelle kontekst fra 1970 tallet frem til vår tid. Det vil bli særlig fokuset på hvordan ulike nyreligiøse bevegelsene har fremtrådt i norsk sammenheng og hvordan disse kan ses i lys av globale endringer. Man vil i særlig grad drøfte hvordan kirken har forholdt seg til disse ulike nyreligiøse retningene.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har til sammen 40 undervisningstimer. Det undervises 20 timer i religionsfilosofi og 20 timer i nyreligiøsitet.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Proessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over oppgitt tema. Oppgaven skal være på 3000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse, fotnoter og litteraturliste.

Studiekrav:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 30% fravær.
2. Levere inn utkast til oppgave på Fronter for tilbakemelding fra faglærer.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

Studenter som gjennomfører emnet som fjernstudium eller har mer enn 30% fravær fra undervisningen, og således ikke oppfyller studiekravene ovenfor, gjennomfører istedenfor en femtimers skoleeksamen.

For å fullføre emnet må alle studiekravene være bestått. Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Pensum merket med * kan kjøpes som eget emnekompendium ved høgskolen.

Valen-Sendstad (1992): *Religionsfilosofi. En innføring i forholdet mellom filosofisk og teologisk virkelighetsforståelse*. Århus: Kolofon forlag, ss. 15-216.

Zagzebski, Linda Trinkaus (2007): *Philosophy of Religion. An historical Introduction*. Cambridge: Blackwell Publishing, ss. 1-167.

*Romarheim, Arild (2011): "Nyåndelig folkereligiositet." I: Engelsviken, Tormod, Og Olsen, Rolv og Thelle, Notto R. (2011): *Nye guder for hvermann? Femti år med alternativ spiritualitet*. Trondheim: Tapir forlag, ss. 41-60.

Aadnanes, Per M. (2008): *Gud for kvarmann. Kyrkja og den nye religiøsiteten*. Oslo: Universitetsforlaget, ss. 24-188 og 220-308.

RLE2004 Bacheloroppgave (10 stp/ECTS)

Emnekode:	RLE2004
Emnenavn:	Bacheloroppgave
Studiepoeng:	10
Nivå:	1000
Status:	Obligatorisk emne
Undervisningssemester:	Høstsemesteret
Emneansvarlig:	Undervisningsleder Kenneth Ellefsen
Obligatoriske forkunnskaper:	EX1000 eller tilsvarende
Anbefalte forkunnskaper:	EX1000 eller tilsvarende
Tilbys som enkeltemne:	Nei
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- redegjøre for et selvvalgt tema innenfor religionskunnskap, kristendomskunnskap, livssyn og etikk
- gjøre rede for metoder og metodegrunnlag i forhold til fagoppgavens tema og fagområde
- anvende kunnskap på nye temaer innenfor fagområdet

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- planlegge og gjennomføre et avgrenset prosjekt
- anvende og drøfte ulike former for metode, metodegrunnlag og teori innenfor temaet studenten har skrevet bacheloroppgave innenfor
- utarbeide en problemstilling som angir og avgrenser teamet og utforme en disposisjon som angir strukturen for fagoppgaven
- finne, vurdere og henvise til informasjon og fagstoff om et emne og som belyser en valgt problemstilling
- beherske relevante faglige verktøy, teknikker og arbeidsformer

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- reflektere over egen faglig utøvelse og kunne justere denne under veiledning
- videreutvikle sin evne til kritisk tenkning og saklig fremstilling av et tema

Emnets innhold:

Bacheloroppgaven skal gi studenten mulighet til fordypet kunnskap over et selvvalgt tema. Oppgavens tema skal være innenfor fagområdene religions- og kristendomskunnskap og etikk. Oppgavens tema skal være godkjent av faglærer. I tillegg til økt kunnskap over et selvvalgt emne skal studenten videreutvikle ferdigheter innenfor oppgaveskriving og evne til selvstendig og kritisk refleksjon.

Organisering og arbeidsmåter:

Studenter oppmeldt på emnet tar kontakt med studieadministrasjonen for oppnevning av veileder. Studenten har krav på 8 timer veiledning.

Vurdering og eksamen:

Skrive en oppgave over selvvalgt tema godkjent av faglærer. Oppgaven skal være på 6000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse og litteraturliste

Studiekrav:

Utarbeide en litteraturliste over selvvalgt pensum godkjent av faglærer på mellom 770-800 sider

For å fullføre emnet må alle studiekravene være bestått. Vurderingen i emnet skjer på grunnlag av den skriftlige oppgaven. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Studenten legger selv opp et pensum på 770-800 sider med litteratur som er relevant for oppgaven. Pensumlisten skal være godkjent av faglærer.

EX1001 Examen philosophicum (10 stp/ECTS)

Emnekode:	EX1001
Emnenavn:	Examen philosophicum
Studiepoeng:	10
Nivå:	1000
Status:	Obligatorisk emne
Undervisningssemester:	Høstsemesteret
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Arne Helge Teigen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for Vestens filosofi- og vitenskapshistorie og hvordan sentrale tenkere har forstått synet på mennesket, virkeligheten, og menneskets plass i samfunnet
- gjøre rede for hvordan forholdet mellom filosofi og kristen tro er forstått av enkelte sentrale filosofer
- gjøre rede for hvordan forholdet mellom menneske og samfunnsfellesskap er forstått av sentrale tenkere i filosofihistorien
- gjøre rede for hvordan sentrale tenkere i filosofihistorien har forstått grunnlaget for etisk erkjennelse
- gjøre rede for sentrale normative etiske teorier og hvordan disse begrunnes
- forklare hvordan etiske teorier og argumentasjon kan anvendes i forhold til forsknings- og yrkesetiske problemstillinger

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- begrunne egne tolkninger og reflektere kritisk over problemstillinger fra filosofi- og vitenskapshistorie
- drøfte hvordan forskjellige metaetiske teorier blir avgjørende for forskjellige etiske løsninger, valg og begrunnelse

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- reflektere selvstendig over grunnleggende filosofiske problemstillinger
- finne, vurdere og henvise til informasjon og fagstoff og fremstille dette slik at det belyser en problemstilling
- anvende forskningsetiske problemstillinger i sitt videre studium
- beherske relevante faglige verktøy, teknikker og arbeidsformer

Emnets innhold:

Emnet gir en grunnleggende innføring i filosofi- og vitenskapshistorien og allmenn etikk. Det vektlegges at studentene skal tilegne seg innsikt og forstå sammenhengen mellom erkjennelsesteori, virkelighetsteori og filosofisk helhetsanskuelse hos sentrale filosofer fra antikken frem til i dag. Det gis også en innføring i grunnleggende etiske teorier og hvordan disse er begrunnet hos sentrale filosofer. Gjennom studiet av ulike etiske teorier skal studentene få øvelse i å se sammenhengene mellom etisk grunnlagsteori, problemløsning og begrunnelse. Som et forberedende studium vil emnet gi en innføring i forskningsetiske problemstillinger og vitenskapsetikk. Studenten kan i etikken velge mellom å lese etiske primærtekster eller oversiktslitteratur.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet består av 48 undervisningstimer. Det gis 24 undervisningstimer i filosofi- og vitenskapshistorie og 24 undervisningstimer i etikk. For studenter som velger prosessorientert vurderingsform tilbyr høyskolen fagspesifikk oppgaveveiledning som gir innføring i formelle krav til fagoppgaver (slik som oppgavens oppbygning, fotnoter og litteraturliste) og tips til skriveprosessen. Studenten skal underveis i undervisningen levere inn utkast til oppgaven sin på Fronter og få tilbakemelding av faglærer.

Vurdering og eksamen:

Alternative vurderingsformer:

A. Prosessorientert vurderingsform:

Skrive en oppgave over oppgitt tema. Oppgaven skal være på 3000 ord eksklusiv forside, innholdsfortegnelse, fotnoter og litteraturliste.

Studiekrav:

1. Delta på den obligatoriske undervisningen med mindre enn 30% fravær.
2. Levere inn utkast til oppgave på Fronter for tilbakemelding fra faglærer.

B. Klausureksamen som vurderingsform:

Studenter som gjennomfører emnet som fjernstudium eller har mer enn 30% fravær fra undervisningen, og således ikke oppfyller studiekravene ovenfor, gjennomfører istedenfor en firetimers skoleeksamen.

For å fullføre emnet må alle studiekravene være bestått. Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av enten den skriftlige oppgaven eller klausureksamen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert skaleskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Pensum merket med * kan kjøpes som eget emnekompendium ved høyskolen.

Filosofihistorie:

Enten:

Tollefsen, Torstein og Syse, Henrik og Nicolaisen, Rune (2001): *Tenkere og ideer.*

Filosofiens historie fra antikken og til vår egen tid. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.

eller:

Svare, Helge (1997): *I Sokrates' fotspor. Filosofi- og vitenskapshistorie.* Oslo: Pax Forlag

Etikk:

Enten:

Johannesen, Kjell E. og Vetlesen, Arne J. (2000): *Innføring i etikk*. Oslo: Universitetsforlaget

og:

*Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora:
Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi.
Oslo: Komiteen 2006, 40 sider. Finnes på hjemmesiden:
[http://www.etikkom.no/Documents/Publikasjoner-som-PDF/Forskningsetiske%20retningslinjer%20for%20samfunnsvitenskap,%20humaniora,%20juss%20og%20teologi%20\(2006\).pdf](http://www.etikkom.no/Documents/Publikasjoner-som-PDF/Forskningsetiske%20retningslinjer%20for%20samfunnsvitenskap,%20humaniora,%20juss%20og%20teologi%20(2006).pdf)

eller:

- *Aristoteles (1993): *Den nichomachæiske Etik. I*: Troels, Engberg Pedersen (1993):
Aristoteles om mennesket. København: Pantheon forlag, ss. 48-88.
- *Luther, Martin (1964): *Om lydighed mod den verdslige øvrighed. I: Luthers Skrifter i Udvalg IV*. Aarhus: Aros forlag, ss. 158-210.
- *Hume, David (2010): *En undersøgelse av moralens principper*. Frederiksberg: Anis forlag, ss. 117-138.
- *Kant, Immanuel (1999): *Gundlæggelse av sædernes metafysik*. København: Reitzel forlag, ss. 39-100.
- Kierkegaard, Søren (2004): *Kjerlighedens Gjerninger*. København: GADS forlag, ss. 25-101 og 312-326.
- *Stuart Mill, John (1991): *Moral grundet på nytte og lykkepincippet*. København: Munksgaard forlag, ss. 143-186.
- Rawls, John (2005): *A Theory of Justice*. Cambridge: Harvard University Press, ss. 60-116 og 136-149.
- Habermas, Jürgen (2002): *Religion and Rationality*. Cambridge: Polity Press, ss. 129-138.
- *Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora:
Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi.
Oslo: Komiteen 2006, 40 sider. Finnes på hjemmesiden:
[http://www.etikkom.no/Documents/Publikasjoner-som-PDF/Forskningsetiske%20retningslinjer%20for%20samfunnsvitenskap,%20humaniora,%20juss%20og%20teologi%20\(2006\).pdf](http://www.etikkom.no/Documents/Publikasjoner-som-PDF/Forskningsetiske%20retningslinjer%20for%20samfunnsvitenskap,%20humaniora,%20juss%20og%20teologi%20(2006).pdf)

EX1002 Examen facultatum (10 stp/ECTS)

Emnekode:	EX1002
Emnenavn:	Examen facultatum
Studiepoeng:	10
Nivå:	1000
Status:	Obligatorisk emne
Undervisningssemester:	Vårsemesteret
Emneansvarlig:	Førsteamanuensis Arne Helge Teigen
Obligatoriske forkunnskaper:	Ingen
Anbefalte forkunnskaper:	Ingen
Tilbys som enkeltemne:	Ja
Gjelder fra:	1. august 2013

Læringsmål:

Kunnskap

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- gjøre rede for hovedtrekkene ved den vitenskapsteoretiske debatten i moderne tid
- gjøre rede for ulike sannhetsteorier, slik som korrespondanseteorien, koherensteorien, evidensteorien og pragmatisk sannhetsteori
- gjøre rede for ulike vitenskapelige metoder og begreper, slik som induksjon, deduksjon, verifikasjon, falsifikasjon og paradigme
- gjøre rede for hovedtrekkene ved den hermeneutiske forskningstradisjonen og dens metodespørsmål
- gjøre rede for sentrale logiske emner, slik som tolkningslære, definisjonslære og argumentasjonslære
- gjøre rede for utviklingen av teologi som vitenskapelig fag og fagets særtrekk, metoder og problemstillinger
- drøfte hvordan teologi kan forstås som vitenskap
- gjøre rede for forholdet mellom tro, fornuft og erfaring, slik dette har vært tolket i teologihistorien
- gjøre rede for sentrale temaer i den kristne idehistorie, som forholdet mellom tro og fornuft, menneskesyn og frelsesforståelse, slik disse har vært tolket hos sentrale kristne tenkere
- gjøre rede for de klassiske gudsbevisene og kritikken av disse hos en rekke av Vestens tenkere

Ferdigheter

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- finne, vurdere og henvise til informasjon og fagstoff og fremstille dette slik at det belyser en problemstilling

Generell kompetanse

Etter gjennomført emne skal studenten kunne:

- reflektere over egen faglig utøvelse og justere denne under veiledning
- drøfte relevante fag- og yrkesetiske problemstillinger
- utvikle evnen til selvstendig og kritisk tenkning
- beherske relevante faglige verktøy, teknikker og arbeidsformer

Emnets innhold:

Emnet består av de tre temaene vitenskapsteori (3 stp), teologihistorie (4 stp) og teologisk religionsfilosofi (3 stp). Vitenskapsteorien skal gi studenten en innføring i vitenskapsfilosofiske problemstillinger. Studenten skal tilegne seg kunnskap om ulike sannhetsforståelser og ulike metoder for vitenskapelig arbeid. Sentrale emner innenfor logikken, slik som tolknings- og definisjonslære, utsagnsanalyse og argumentasjonslære, vil presenteres. Videre vil vitenskapsteorien gjøre rede for hermeneutikk med særlig vekt på moderne tid.

Emnets andre del gir en innføring i sentrale teologiske temaer i teologihistorien. Det er særlig forholdet mellom tro og fornuft, menneskesyn og frelseslære hos sentrale kristne tenkere i ulike epoker som behandles.

Emnets tredje del gir en innføring i religionsfilosofi. I særlig grad vil man gjennomgå hvordan teologien er blitt forstått som vitenskap opp gjennom historien og hvordan forholdet mellom fornuft, erfaring og tro blir tolket. Det vil også gis en innføring i ulike gudsbevis og kritikken mot disse hos sentrale tenkere. Studenten vil i dette delemnet ha muligheten for å velge mellom å lese innføringslitteratur eller primærtekster.

Organisering og arbeidsmåter:

Emnet har til sammen 48 undervisningstimer. Vitenskapsteori og teologisk religionsfilosofi har hver 14 undervisningstimer, mens teologihistorien har 20 undervisningstimer. Undervisningen vil hovedsakelig bestå av forelesninger.

Vurdering og eksamen:

En femtimers skoleeksamen som gis gradert karakter.

Endelig vurdering i emnet skjer på grunnlag av kausureksamen. Ved karakterfastsettelse benyttes en gradert karakterskala fra A til F, der E er laveste ståkarakter.

Pensumlitteratur:

Generell vitenskapsteori (238 sider):

Hauge, Lars S. og Holgernes, Bjørn (2005): *Vitenskap og språk. En innføring i vitenskapsfilosofi og logikk*. Kristiansand: Høyskoleforlaget, ss. 11-190.

Krogh, Thomas (red). (2003): *Historie, forståelse og fortolkning. Innføring i de historisk-filosofiske fags fremvekst og arbeidsmåter*. 4. utg. Oslo: Gyldendal Akademisk, ss. 214-273.

Teologihistorie (341 sider):

McGrath, Alister E. (1998): *Historical Theology. An Introduction to the History of Christian Thought*. Oxford: Blackwell Publishing, ss. 1-341.

Religionsfilosofi (251 sider):

Enten:

McGrath, Alister (2007): *Christian Theology. An Introduction*. 4th ed. Oxford: Blackwell, ss.101-172.

og:

Wigen, Tore (1993): *Religionsfilosofi. En bok om tro, fornuft og livets mening*. Oslo: Luther forlag, ss. 13-130, 222-253 og 289-321.

eller:

*Descartes, René (1991): *Meditationer*. København: Munksgaard forlag, ss. 133-159.

*Hume, David (1948): *Dialogues Concerning Natural Religion*. New York: Hafner Publishing House, ss. 3-95.

*Immanuel, Kant (2003): *Kritik af den rene fornuft*. Frederiksberg: Det lille forlag, ss. 409-440.

Kierkegaard, Søren (1994): *Filosofiske smuler*. Oslo: N. W. Damm&Søn, ss. 75-181.

*Løgstrup, Knud E. (1995): *Skabelse og tilintetgørelse*. København: Gyldendal forlag, ss. 245-263.